

**BOJ PROTI PREOSTANKOM
FAŠIZMA — PROTI CRNI RE-
AKCIJI — JE BOJ ZA MIR IN
VARNOST V SVETU!**

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

EDINOST

**206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.**

"Authorized as second class mail,
Post Office Department, Ottawa"

Edinost

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Let. 4. št. 192. Cena 5 c. TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, DECEMBER 11TH, 1946. Price 5c. Vol. 4. No. 192.

Pogajanja za poravnavo stavke v Norandi

POGAJANJA SO NALETELA NA TEŽKOČE, KER SE KOMPAJNIJA SKLICUJE NA PARAGRAFE DUPLESSISOVE ZAKONDAJE O STROKOVNIH UNIJAĖH.

Ottawa: — Pogajanja izmed zastopnikov unije, kompanije in oblasti so še vedno v teku. Da se ne more priti do sporazuma sprečava trdovratnost kompanije, ki uporno zavira unijske zahteve.

Napram izjavam vladnih zastopnikov, se kompanija ne upira toliko proti povišanju plače, kakor priznanju in zaščiti unije. Poleg zahteve, povišanja plače 16c. na uro, rudarji Norande zahtevajo tudi priznanje in zaščite unije, tako da bi plačevali vsi zaposleni delavci svojo članarino preko kompanijskega urada. Takšna varnost in zaščita unije je zajamčena po vseh kanadskih provincah izveniške province Quebec, kjer je na krmilu vlada predsednika Duplessisa, ki se še vedno drži najreakcijonarnjših delavskih zakonov.

Ravnateljstvo Noranda Mines se čuti, da njej ni potrebno priznati pravic unijskega poslovanja, ker ima take prednosti po zakonih province Quebec-a. Radi tega so rudarji Norande prisiljeni voditi borbo, ne samo proti kompaniji, ampak tudi proti reakcionarnim zakonodajalci, delavske zakonodaje provincionalnega vladnega predsednika Duplessisa.

Ker so pogajanja največ otežkočena po vprašanju priznanje unije, je federalna vlada v Otavi na-

svetovala svojim zastopnikom v Torontu, da se po tem vprašanju razgovarjajo z glavnim uradom kompanije, kateri se nahaja v Torontu. Pogajanja so sedaj v teku in unija smatra da bi federalna vlada morala pritisniti na kompanijo, da sprejme zahtevo v celoti, ker se rudarji ne bodo povrnili na delo ako se jim ne prizna to važno vprašanje: priznanje unije.

Rudarji pripravljene na stavko

Ottawa: — "Dvanajst tisoč premožarjev v Novi Scotiji je pripravljeneh na stavko, ki se bo začela 31. januarja ako se ne ugodijo njihovim zahtevam", je izjavil Freeman Jenkins C.I.O., U.M.W. (United Mine Workers).

Premogarji zahtevajo \$2.50 povišanja plače na dan. Njihova prejšnja pogodba se bo končala januarja meseca. Za novo pogodbo se ima namen C.I.O. Unija pogoditi z lastniki rudnikov po najnovejši unijski zahtevi za \$2.50 na dan povišanja plače in 40 urni delovni teden.

Premogarji so volili v prilog stavke, ako bi se lastniki rudnikov upirali unijski zahtevi in bi unija bila prisiljena oklicati stavko.

VELIČASTNI SPREJEM KANADSKO-SLOVANSKE DELEGACIJE

Beograd: — (Brzjavno) Vse-Slovenski kongres se je pričel danes 8. decembra z velikimi svečanostmi. Takoj ob otvoritvi Kongresa so številni delegati in predstavniki raznih Slovanskih držav oddali dolžno spoštovanje palim žrtvam in hrabrim bojevnikom slovanskih narodov v teku minule vojne. Navdušene ovacije; Stalinu, Titu, Dimitrovu, Benešu, Beyrutu in ostalimi voditelji so napovedale otvoritev tega velikega in znamenitega Kongresa slovanskih narodov.

Ob otvoritvi Kongresa je zbrala delegacija sprejeta po veliki množici naroda in zastopniki slovenske vlade. Burno pozdravljanje in klic slovenski solidarnosti je spremljalo našo delegacijo v Ljubljani. Bili so gosti slovenske vlade in v posebnih avtomobilih so si ogledali mesto in okolico.

Po odhodu iz Ljubljane so delegacijo ustavili v Zagrebu, kjer jim je bil istotako prirejen slavnostni sprejem na kolodvoru v prisotnosti ogromne množice ljudi, zastopnikov raznih organizacij in zastopnikov hrvatske vlade. Zagrebški kolodvor je bil ozaljšan s cvetjem in raznimi gesli.

Na belgrajmskem kolodvoru so delegacijo sprejeli zastopniki srbske vlade, zastopniki slovenskega odbora, zvezne vlade in ogromna množica ljudi. Na licu mesta so bili tudi razni časnikarski zastopniki in poročevalci raznih prosvetnih organizacij, sindikalnega pokreta in mladine. Tisku je slovenska delegacija iz Kanade dala obširen intervju. Vse belgrajsko časopisje je prineslo izjave in slike ter ob enem pozdravilo prihod

Poleg generala Gundorova so govorili tudi drugi razni zastopniki slovanskih držav, ki so na enak način poudarjali velike doprinose slovanskih narodov v minuli vojni in potrebo kar mogoče tesnejšo enotnost in solidarnost vseh slovanskih narodov, kot nadaljni doprinos miru in varnosti v svetu. Vse-slovenski odbor iz Moskve je zastopnik z dvajsetimi delegati. Predsednik delegacije je general Gundorov. Razen njega so v delegaciji še: Rektor leninograjskega vseučilišča, „Voznesenski, Džeržavin in Grakov, profesor Dr. Višnjevski, maršal Toluhin, ukrajinski pisatelj; Kornejčuk in Rilski; vodja ukrajinskih partizanov Lovpaj; Aleksandrovska in metropolit Nikolaj Kuricky.

Atene: — Grčija, katere je pred kratkim obdoločila tri severne sosedne Jugoslavijo, Bulgarijo in Albanijo, da pomagajo grškim partizanom v borbi proti grški reakcionarni vladi, je poslala kakor je poročano iz Aten močna ojačanja na severno mejo v pomoč obmejnim "stražam" in za hajke proti tamošnjemu prebivalstvu, katero ne more dalje mirno prenašati terorja grškega reakcionarnega državnega režima.

Armadno poročilo z dne 9. decembra javlja, da je bilo posanih na Grško-Turško mejo 7 divizij vojske, da zavarujejo ceste in železnice, katere večjeje Grčijo z Turško. Zadnje čase so se v teh krajih boji med vladinimi četami in prebivalstvom zelo oostriili.

Dejstvo, da se boji vrše na Grško-Turško meji, oziroma v okoličinah turške meje pobijajo vsa lažnjiva natolcevanja grške reakcije da

Grčija sama provocira

Albanske čete pomagajo grškim partizanom v borbi proti grškim vladnim četam.

Radio Moskva je poročal, da je Albanska vlada uradno zanikala lažnjavi poročila grških reakcionarnih krogov da se albanske čete udeležujejo bojev na strani grških gueriških odredkov. Takšna obrekovalna poročila služijo grški reakciji, da zakrije, številne izzivalne napade na Albansko ozemlje, fašistični teror v Grčiji in opraviči prisotnost tujih čet v deželi. (Vel. Britanija ima še vedno svoje čete v Grčiji).

„Za izboljšanje 9. decembra poročila (AP) poročevalca, ki je na potu na Grško mejo, da je cesta iz Skoplja okrog 70 milj južno-vzhodno od tega mesta proti Djevdjelji blizu grške meje zaprtja za promet vesle težkih bojev, kateri se vrše blizu Djevdjelja. Poročilo ni uradno potrjeno. Djevdjelja je okrog dve milj v Jugoslaviji.

VELIKA ZMAGA DELAVCEV V HAMILTONU

V Hamiltonu so v preteklih volitvah 9. decembra delavci Hamiltona izvojevali veliko zmago. Po poročilih katere se niso popolna, so iz volilne borbe zmagonosno izšli naslednji kandidati kateri so

Pozdrav Vse-Slovenskemu kongresu

Vse-Slovenski Kongres
Beograd, Jugoslavija.

V imenu Zveze Kanadskih Slovencev in lista "Edinosti", pošiljamo najtoplejše pozdrave Druženju Vse-Slovenskemu Kongresu z željo za popolni uspeh v delu in namenu utrditi jekleno solidarnost med slovanskimi narodi, ki je potrebna za ohranitev miru za vse narode sveta.

Posebni pozdrav našemu zastopniku J. Matešiču in ostali delegaciji iz Kanade.

Naj živi Slovanska solidarnost in solidarnost z vsemi miroljubnimi narodi sveta. Skupno naprej za uničenje vseh ostankov fašizma!

.....Ludvik Troha, tajnik
Joze Smrke, urednik

Dimitrij Vlahov v Torontu

Makedonski in Jugoslovanski državnik ter borec pride dne 15. decembra v Torontu.

Dimitrij Vlahov spada med najprihujnejše in najodličnejše zastopnike ne samo makedonskega naroda ampak naroda cele F. L. R. Jugoslavije. On je rojen 8. novembra 1878 leta v Kukušu v Egejski Makedoniji v mestu ka-

DIMITRIJ VLAHOV, podpredsednik vlade F. L. R. J., in predsednik Narodne Fronte Makedonije.

tero je dal še enega velikega makedonskega narodnega bojnika — Goca Delčeva, Ljudsko šolo je obiskaval v Kukušu a gimnazijo v Solunu in v Sofiji. Vseučiliško izobrazbo je dovršil v Bernu, Švica, kjer je študiral kemijo. Po dovršenih študijah je bil nastavljen za profesorja v Solunu.

Še v njegovi zgodnji mladosti je Dimitrij Vlahov, kakor sin teptanega makedonskega naroda, občutil vso težo tujskega podjarmljenja in se je odločil, da bo vse svoje moči posvetil osvobojenju svoje domovine Makedonije in svojega dragega makedonskega naroda. Že leta 1898 se je priključil makedonskemu revolucionarnemu pokretu, katerega je vodil Goca Delčev. V gibanju se je izkazal kot neumorni delavec, s smelostjo in inteligenco in je kaj kmalu postal član Centralnega Odbora Makedonske Revolucionarne Organizacije. Kakor tak je aktivno sodeloval pri organiziranju slavnega Ilidentskega upora proti Turkom 1903. leta. Ko je bil upor najbrutalnejše razpuščen in ognju in krvi je bil Dimitrij Vlahov 1904 leta ujet od turških oblasti skupaj s stotinami makedonskih rodoljubov in obsojen je ječo.

Vendar ne neuspeh prvega upora

Zmaga Narodne Fronte na Koroškem

Celovec: — Koroškimi Slovencev je povrnjena imovina, katero so jim zaplenili nacisti. Istotako je povrnjena imovina "Slovenske Zadržne Zveze" v Celovcu. Kot posledica tega, Osvobodilna Fronta slovenske Koroške izjavlja, da je v marcu tega leta delžna vlada sprejela načelni odlok v zvezi obnavljanja slovenskih zadržanj na koroškem in zavrgla bivše naredbe gestapa po katerih je bila Zadržna Zveza razpuščena. Sprejeti odlok delžne vlade Koroške pa se še vedno ne izpolnjuje.

Premogarji se vračajo na delo

Washington: — 400.000 stavkujoših premožarjev se vračajo na delo na posebno zahtevo svojega voditelja Johna Lewisa.

Med premožarji in lastniki rudnikov je prišlo do sporazuma, da se bodo pogajanja nadaljevala, čim se rudarji vrnejo na delo.

Pogajanja se bodo nadaljevala in premožarji se vračajo na delo pod pogojem, če bi ne prišlo do sporazuma, bodo na spomlad zopet zastavkali.

ra, ne preganjanje, ne ječe, niso uklonile duh Dimitrija Vlahova. Nasprotno, po izhodu na svobodo iz ječe, je še drznejše delal med Makedonci na prebujenju narodne zavesti in na organiziranju odpora proti nasilnemu turškemu režimu. Radi tega njegovega neustrašnega stava, je dosegel veliko priljubljenost od makedonskega naroda. Poleg Makedoncev so tudi Grki vzkjubili tega častitega narodnega bojnika. Na volitvah 1908. leta, je bil Vlahov izvoljen za narodnega poslance v Turški parlament. Njegovi govori v katerih je zahteval samoodločitev makedonskega naroda so še vedno poznani. Predlagal je upostavitve balkanske Federacije, katere bi vključila vse balkanske narode vključno Turčijo, v kateri naj bi imel makedonski narod popolno enakopravnost, kakor tudi ostali balkanski narodi. No, Vlahov se v svoji borbi ni zavestil samo v zahtevanju narodne svobode, makedonskega naroda. Razumevajoč, da je narodno vprašanje v temelju kmečko vprašanje, je Vlahov zahteval mere za rešenje kmečkega in agrarnega vprašanja. Poznani so njegovi govori v turškem parlamentu, v katerih je zahteval vpeljavo modernega delavskega zakonodajstva. Zaradi njegovega naprednega mišljenja po vseh teh vprašanjih, so ga imenovali prvega socialista v turškem parlamentu. V parlamentu je iz napredne skupine poslancev raznih narodnosti obrazoval skupino za Balkansko Federacijo.

Po Balkanski vojni 1912 in 1913. leta v katerem je bila Turčija pogšana na najzahodnejši del Balkanskega polotoka, se položaj makedonskega naroda ni mnogo spremenil. Delujoč v onem delu Makedonije, kateri je po balkanski vojni pripadel Grčiji, je Vlahov nadaljeval s svojim delom za svobodo makedonskega naroda. Radi tega je bil leta 1913 aretiran od grških oblasti in pregnan iz Grčije. Odsel je v Bolgarijo, od kjer je nadaljeval s svojo borbo.

V tedanji Bolgariji v kateri so vladali proti narodni režimi dinastije Koburga, Vlahov — narodni borec, demokrat in naprednjak se je moral neizogibno spreti z reakcionarno politiko vladodržcev. V Bolgariji je držal najžije vezi in sodelovanje z progresivnimi in resnično demokratičnimi ljudmi, radi česar je prišel v spor z protiljudskim režimom. Zato je moral zapustiti Bolgarsko in se podati v emigracijo.

Dimitrij Vlahov podpredsednik vlade F.L.R. Jugoslavije in predsednik Narodne Fronte Makedonije bo govoril v nedeljo 15. decembra v Massey Halli, Toronto.

Moskva 9. dec. (AP) Politični komentator David Zaslavski opozarja v "Pravdi" da se ustvarja novi "Hitler" za Nemčijo v osebi Kurt Schumacher, voditelja Socialnih Demokratov v zahodnji coni Nemčije.

Dr. Schumacher, predsednik izvršnega organa te stranke, se je nahaial v Angliji na povabilo "Delavske Stranke" (Labor party), kjer je držal govore ter obiskoval vojne ujetnike po taborniških.

Zaslavski je rekel: "reakcija se zbira okrog Schumacherja, da pripravijo temelje "novi nemški demokraciji". Praznovanje v Londonu je značilnega značaja. Mi vidimo, da se ustvarja novi "vodja" za Nemčijo. On se ustvarja na predvečer mednarodnih diskusij o nemškem problemu in se oblikuje takoj pod sklenitvi pogodbe za ekonomično združenje Ameriške in Britanske okupacijske cone.

Ta pogodba je bila sklenjena med državnim tajnikom Z. D. J. F. Byrnes-om in zunanjim ministrom Vel. Britanije, Ernest Bevin-om v New Yorku zadnji teden.

Opozarja na novega "Hitlerja" v Nemčiji — "Pravda"

'Vojni veterani najboljši dijaki'

Moskva: — "Vojni veterani so najboljši dijaki", je rekel Profesor Anatoli Blaganravov, minister za višjo izobrazbo v Sovjetski Zvezi.

Ena šestina od 650.000 univerzitetnih dijakov je iz vrst vojnih veterancev. To število visokošolcev je za 100.000 večje kot je bilo pred vojno in predstavlja večje število kot vseh držav Evrope skupaj. To število nam pove v kratkih besedah ogromni napredek Sovjetske Zveze v šolstvu in izobrazbi ter pri obnovi. Pred vojno je bilo v S. Z. 778 univerz in od teh je bilo v zadnji vojni popolnoma ali delno porušenih 233 in vkljub temu je sedaj okrog 800 teh učnih zavodov v normalnem stanju in se poučuje v večji meri kot pred vojno.

Vojni veterani, kakor tudi drugi visokošolci so preskrbljeni z vsem kar potrebujejo po vladi S. Z. Kateri potrebujejo stanovanja so preskrbljeni z stanovanjem ali lepo opremljenimi spalnimi pro-

stori. Da, celo obleka, obuvala in druge potrebščine se dajejo dijakom brezplačno", poroča poročevalec W.N.S.

Problem katerega so imele sovjetske oblasti vsled vojnih veterancev, kateri so morali zamenjati knjige za puške so rešili na ta način, da so za one dijake kateri so imeli 9 ali 10 let šolanja pred vojno pripravili po celi S.Z. pripravljalne učne tečaje, da je bilo mogoče s pomočjo teh učnih tečajev, vojnim veterantom visoko šolcem vstopiti na univerzo ali v višje tehnične šole.

Na univerzah S.Z. se danes nahajajo mnogo slavni "Junakov Sovjetske Zveze", kakor tudi veterani ki so dobili nižja odlikovanja tekom domovinske vojne. Med njimi se nahaja tudi nekoliko članov Sovjetskega parlamenta. Samo Moskovska univerza ima 14 visokošolcev, katerim je bil podeljen naslov: "Junaka Sovjetske Zveze".

IZVRŠNI ODBOR C. C. L. SMATRA DA JE NADZORSTVO NAD CENAMI ŠE NADALJE POTREBNO

Ottawa: — Izvršni odbor Canadian Congress of Labor, je objavil zadnji teden nekoliko novih točk programa za izboljšanje težkega življenjskega stanja kanadskega naroda. Razpravljano je bilo vprašanje državne kontrole nad cenami, zaslužkom in stanovanjem. Na podlagi te razprave se je predlagalo nekoliko predlogov zvezni in provincijalni oblasti.

Izvršni odbor C.C.L., smatra, da je potrebno obdržati nadzorstvo nad cenami oblike in blaga, da bi se s tem zaščitilo delavca in ostalo prebivalstvo Kanade kot n. p. Farmerje in druge nižje sloje, kateri bi bili z odpravo nadzorstva obetno prizadeti. Ko je vlada odpravila nadzorstvo nad plačami, izvršni odbor C.C.L. zahteva nadopolnitev delavskih zakonov, tako, da se zaslužek izenači napram vedno rastočim cenam vsakdanjih potrebščinam nižjih slojev.

V drugih točkah programa zahteva Izvršni Odbor CCL take prava

vincijalne in zvezne zakone, kateri bodo jamčili strokovnim unijam kolektivno pogajanje in svobodno organiziranje; federalna vlada je dolžna dajati naplačila za stanovanja, da se nižjim slojem omogoči dobiti cenejše stanovanje, ker kakor je sedaj, je preprosti družini nemogoče plačevati visoke cene za stanovanje ali pa priti do svojega lastnega stanovanja.

Sprejeta je bila resolucija v kateri se obsoja predsednika provincine Quebec, Duplessisa radi njegovega proti delavskega zadržanja in vmešavanja v posle organiziranega delavstva. V resoluciji je izražena solidarnost vseh Unij ki so vključene v CCL napram premogarjem Nove Scotije in New Brunswick-a, ter jim je obljubljen vsa pomoč.

Izbran je bil tudi posebni odbor za sodelovanje z vsemi ostalimi unijami v Kanadi, ki bo imel posebni namen pobijati plemensko in versko mržnjo.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario, by Edinost Publishing proprietor

in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. F.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista: 206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpošteva. Rokopis nenarodnih člankov in dopisov se ne vrača.

Povrnitev v domovino

Med našim jugoslovanskim izseljeništvom v Kanadi, je bil najljubši predmet v razgovoru poleg junaške osvobodilne borbe in pomoči našem narodu — povratek v domovino. Kdaj gremo? Kdo bo šel? Kako boš šel. Kako se bomo pripravili? i.t.d. Ta in enaka vprašanja so bila na dnevnem redu.

Danes, ko sta se povrnila dva delegata, ki sta bila poslana v domovino od strani grup Sveta Kanadskih Južnih Slovanov, to sta; Stevo Serdar in Nikola Komol, so ta vprašanja razčističena popolnoma in ostane le še eno — Kdo še gre?

Da so se grupe organizirale je znano vsakemu našemu izseljencu in te grupe so sedaj pripravljene za odhod — takoj ko bodo imele vse svoje stvari urejene, stroje in orodje nabavljeno, da z njimi pomagajo pri obnovi Jugoslavije, ker to je glavni namen povratka grup v novo Jugoslavijo. Predvideva se, da bodo te grupe odpotovale v januarju ali najkasneje do srede marca meseca 1947.

Ker pa je za orodje in stroje potreben denar, grupe apelirajo na vse naše izseljence, da bi jim posodili denar za nabavo strojev, da bi tako mogli vzeti s seboj čim več tega dragocenejšega materiala, kateri je pri obnovi Jugoslavije tako potreben. Ta denar katerega vložite v grupe je popolnoma zjamčen po grupah samih in po vladi F.L.R. Jugoslavije da se bo vsakemu izplačal takoj po povratku v Jugoslavijo. Vsed tega razloga, vsi oni kateri se vračate, ali oni ki se nameravate vrniti pozneje ne nosite denarja s seboj v listnici, temveč ga vložite v grupe za nabavo tako potrebnih strojev in orodja, ker je denar varen ravnotako ali še bolj varen kot bi ga nosil sam v listnici. Neki rojak, ko je slišal iz ust delegatov kateri so se povrnila in so izjavili kako je varno naložen ta denar je vsliknil: "Ko bi imel 100.000 dolarjev, bi jih naložil 99.000 in le en tisoč prihranil za svoje potreščine do Jugoslavije!" Prav je imel ta rojak, zato tudi vi kateri se vračate vložite za stroje in razno orodje ves svoj denar, prihranite si ga le toliko, da bode imeli za svoje potreščine na potovanju v Jugoslavijo, ker v Jugoslaviji so potrebni stroji in zopet stroji. Denar jim v Jugoslaviji ni potreben in ne vem koliko ga prinesesh s seboj, denar naj ostane tukaj stroji in ljudje pa naj pridejo v Jugoslavijo, da bodo producirali potreščine, katere so tam sedaj potrebne. Denar v Jugoslaviji imajo, a strojev nimajo v zadostni količini. Stroje se more nabit v Kanadi in Ameriki, katerih se v Jugoslaviji ne more kupiti. Zato prav razumite gornji stavek, da jim v Jugoslaviji ni potreben denar, ker se bo gotovo našel kdo, da bo prigovarjal, da je denar potreben v Jugoslaviji. V Jugoslaviji imajo svojo državno valuto, ona služi kot izmenjalno sredstvo in če si naprimer prinesel v svojem žepu dolarje jih boš zmenjal po dnevnem kurzu. To je, zmenjal si za nekaj, kar že v Jugoslaviji imajo. Če si pa vložil denar tukaj za nakup strojev, si tukaj izmenjal denar za blago in dal Jugoslaviji česar ona nima, kadar se boš pa povrnil v domovino se ti bo za to blago povrnil denar.

Nekdo bo morda prigovarjal, da je dolar bolji nego dinar. Vsem tem naj bo povedano, da vrednost dinarja stalno raste, a dolarja pada. Dinar je stabilen in izmenjava se po določenem kurzu, ravno po istem, kakor se bo izmenjalo tvoj denar katerega si vložil za nakup strojev. K večjemu če bi kdo imel tiho željo za špekulacijo na črni borzi z dolarji, to pa je škodljivo vsaki državi in je skoro gotovo, da nima nikdo namena hoditi v Jugoslavijo in škoditi mladi ljudski državi ampak ji edino le pomagati. Končno bi pa dovedla taka špekulacija dotičnega v neljubje posledice in bi lahko imel opravka z ljudskim sodiščem. To naj bo samo mimogrede omenjeno, ker bi bilo skoro nepotrebno sumiti da gre kdo v Jugoslavijo, da bo tam veržil na črni borzi.

Vrnitev v Jugoslavijo v grupah je eden način in najboljši način. To pa ne pomeni, da bi se posamezni ne mogli vrniti. "Sedanja ljudska vlada sprejme vse poštene izseljence z odprtimi rokami, naj se oni vrnejo v grupah ali posamezno, ker v Jugoslaviji vlada resnična demokracija, ljudska demokracija in tudi oni, ki se bodo vrnili v grupah ne bodo prisiljeni v katerem delu Jugoslavije bodo morali delati. Bojazen, da bodo morali delati na določenem mestu, proti njihovi volji je popolnoma neupravičena.

Posamezni se lahko priključijo grupam samo za potovanje do Jugoslavije in ob prihodu se bodo lahko podali vsak na svoje domove, ali pa lahko potujejo posamezno s kakšnim drugim parnikom s katerim sami želijo. Povratek v domovino ni nikomur zabranjen ampak obratno. Vračajoči izseljenci se sprejemajo z odprtimi rokami po vladnih zastopnikih in narodu. Na nas ostane, da jim to iskreno gostoljubnost vračamo z enako iskrenimi nameni sodelovati z njimi v vsakem oziru, ter jim pomagati pri obnovi in nadaljnjem razvitku naše domovine v cvetočo državo. Z takimi nameni v srcu se bo vsakdo počutil srečen v novi F.L.R. Jugoslaviji.

Pojdimo naprej v duhu bratstva in edinstva

Tukaj pričujemo del govora, ki ga je imel naš tov. J. Petrič Gl. big. S.K.J.S. ob priliki proslave 29. nov. dan prve obletnice uradne proglašitve F.L.R. Jugoslavije. Ta proslava se je vršila dne 30. novembra v Montreal-u, in govor se glasi:

"Tovariši in tovarišice! Danes praznujemo 29. novembra, to je prva obletnica odkar je bila uradno proglašena F.L.R. Jugoslavija. V resnici pa je bil položen temeljni kamen F.L.R. Jugoslavije dne 29. novembra 1943 po narodnih zastopnikih v osvobodilni fronti na osvobojenem ozemlju v Bosni in znamenitem mestu Jajcu. V tem mestu so se zbrali tedaj vsi resnični zastopniki vseh narodov Jugoslavije in položili temelje na katerih se je osnovala nova Jugoslavija in katero so narodi Jugoslavije na svobodnih demokratičnih volitvah potrdili z 90% svojih glasov, čemur rezultat je bil, da se je dne 29. novembra 1945. leta uradno proglašila F.L.R. Jugoslavija in se ta datum slavi po celem svetu vsepovsod koder biva jugoslovani.

TUDI ŽENA JE ENAKO-PRAVNA

Teh volitev se je prvič v zgodovini Jugoslavije udeležila tudi jugoslovanska žena, katere je po ustavi dobila enake pravice z moškimi, spoštovanje in možnost da se udeležuje v vseh poklicih ter upravljanjem svobodne države. Upravičena je bila starodavna krivica, da je ženska manj vredno bitje od moškega, ter se upravičila enakopravnost katero so ženske izvojevale tudi s puško v roki združeni v osvobodilni fronti, proti nazi-fašizmu in kruti in naporni borbi, ki jim je trajala na štiri dolga leta in zahtevala nad 1.700.000 življenj naših najboljših sinov in hčera jugoslovanskih narodov.

BORILI SO SE PROTI NOTRANJNEMU IN ZUNANJEM SOVRAŽNIKU

Mi danes vemo, da so naši hrabri partizani držali več kot 16 fašističnih, Hitlerjevih in Mussolinijevih divizij v Jugoslaviji, katere sovražno ni bilo mogoče poslati na kakšno drugo fronto, kar je bila ogromna pomoč k skupni zavezniški zmagi nad krvanimi fašizmom.

Mi danes vemo tudi to, da se naš narod ni boril samo proti zunanjemu sovražniku Hitlerju in Mussoliniju, temveč tudi proti domačemu zahrbnemu narodnemu sovražniku in izdajalcu. Na čelu teji poživljenji bandi so bili pri nas v Sloveniji izdajalec kateri je že dobil svoje zaslužen plačilo — general L. Rupnik, škof Rožman, kateri je že tudi obsojen in se še vedno skriva, ali zaslužen plačilo mu ne bo odšlo. Dalje na Hrvaškem Pavelič, nadškof A. Stepinac, v Srbiji kvizling Nedić in legendarni junak Draža Mihajlović in ostala njim enaka golazen, katere je naš narod morila in mučila na najstrašnejše zverinske načine po raznih taboriščih in ječah.

V BEOGRADU NE VLAĐA VEČ REAKCIJA

Nekateri od teh, kot že rečeno, so že prejeli zaslužen plačilo, ker jih je narod postavil pred ljudsko sodišče in jih, sodil po njihovem izdajalskem in zločinskem delu. Skrivaje pod cerkvenim plaščem jim ni pomagalo, ker ljudsko sodišče ne dela razlike če je zločinec navadni zemljan ali pa je oblečen v škrlatni cerkveni plašč. V očen naroda je zločin — zločin pa naj ga stori eden ali drugi. Danes v Beogradu ni več tiste reakcije, ki je delala takšne izjeme ter delila narod v bogatine in siromašne katere je tudi nas poglala v tujino z svojim nepoštenim in umazanim delom, temveč upravlja državo narod sam, na čelu z maršalom Josip Broz — Titom, (aplavz) kar nam je jamstvo za pravično urejevanje države, vse pravice delovnemu človeku katere mu pripadajo in pravično sodbo za dobro in zlo.

V JUGOSLAVIJI VLAĐA RESNIČNA DEMOKRACIJA

V Jugoslaviji vlada danes resnična demokracija v kateri je narod združen in enoten. Za to enotnost imamo več dokazov kot naprimer ogromno število glasov z katerimi so narodi Jugoslavije zavrgli staro črveno monarhijo, udeležba žensk v vseh javnih poklicih vključno z upravljanjem države, udeležba mladine pri vseh javnih delih. Kot primer naj navedemo grajenje proge Brčko-Banovići, ki jo je vzorla jugoslovanska mladina zgradila v rekordnem času, da je dobila pohvalo celo od reakcionarnega časopisja čeravno z potrjim srecem. To želez-

nico je mladina zgradila v roku šest mesecev, kar je mogoče edino le v deželi kjer vlada resnična demokracija in enotnost vseh narodov, katero vidimo danes v Jugoslaviji pod modrim vodstvom narodnih voditeljev na čelu z maršalom Titom. (Ploskanje.)

ENAŠKA PLAČA ZA ENAKO DELO

Delavski položaj se je v novi Jugoslaviji tudi temeljito spremenil. Delavske plače so se izenačile in povišale po kvalifikaciji 2 do 6 krat napram v predvojni Jugoslaviji. Odpravljena je brezposelnost, z jamstvom za stalno delo in socialnem zavarovanjem. V slučaju bolezni brezplačno zdravljenje in polna plača. Ko delavec

Starše imam, svoj kraj bi rada videla

Včasih so malenkosti, čeprav samo na videz, ki pa že same po sebi povedo, da so se dogodile in se dogajajo v naši domovini velike stvari. Velike zato, ker je naša domovina, ki ji je pesnik nekoč očitil "v dalji kot seme razisa naš plod", postala ne samo nova in lepša domovina, ampak svetelnik, pod katerim so se začeli zbirati oni, zaradi katerih se je nekoč razbolela Župančičeva pesem, dvomila in obupovala:

"Boš jih kot lastavke k sebi poklicala? Kakor golobe prizvala pod krov?" Ali pesnik župančič si more danes reči, da je eden izmed onih redkih poetov, ki jim je bilo dato doživeti čas, ki je pregnal obup, dvom in bolečino zapete pesmi. Zadnje nedeljo se je vrnilo iz Francije prvih 129 izseljencev. Za tem prvim transportom iz rudarskih revirjev v St. Etiennu bodo prišli novi.

Zbirna baza v Kamniku — zidana kolonija med Bistrico in Nevljico — je znova oživela. Tokrat so kolonijo, ki je bila dom že tisočerim, pregnancem in internirancem, bosanskim sirotam in dom šolarjem v počitniških dneih, napolnili iz Francije vračajoči se izseljenci. Popoldne je bilo sončno in izseljenci, povečini ženske-matere z otroci, so bili pred hišami. Moški so vozili s kolodvorja kramo: zaboje, žičnate postelje, vložke in kolesa. Teh koles je bilo sploh za cel avto. Kolesa so bila prevozna sredstvo za slovenskega proletarca v Franciji. Videti je bilo, da so odnesli s seboj vse, kar so le mogli, da bi se težje ločili od svojih pobarvanih stolov iz mehkega lesa kakor bogataši od grada.

Obrazi žensk so bili zdeleni, nekaj tudi od dolgega sedemnajst-dnevnega transporta iz Marseillea do Sušaka, hkrati so bili eno samo vprašanje. V Franciji so jim slikali njihovo domovino eni belo drugi črno. Oni pa niso verjeli natočevanjem ter so se pričeli vračati, čeprav ta vrnitev ni bila lahka.

Tončko Razpotnikovo, doma nekje od St. Pavla v Savinjski dolini, so strasili po uradih, ko je začela zbirati dokumente za odhod. "Greš domov? Zakaj?" so jo spraševali in jo svarili: "Stradala boš in suh kruh boš jedla!" Tončka ni videla svoje domovine šestnajst let. Odgovarjala jim je: "Starše imam, svoj kraj bi rada videla."

To so bile besede, ki jih je imela na jeziku. To, kar je Tončko vleklo v domovino, pa niso bili samo njeni starši in ne njena koda, vlekla jo je nova domovina, v kateri zanjo nekoč ni bilo kruha. O tej domovini so začeli zdaj govoriti vsi tisti, ki so kdaj odšli tako kakor ona za kruzom v Francijo. Tončka je bila siromak kakor ostali in se ni dala premotiti. Opazila je, da sovranožijo to njeno domovino tisti, ki so jih slobodno plačevali, medtem ko so ji žene francoskih delavcev govorile:

Srečni ste, da lahko odidete! Vi imate svojo domovino, mi smo pa tu doma, a je nimamo! Pri nas je domovina samo za bogataše, za tiste, ki delajo, je ni!" "V Franciji smo morali garati za druge!" se je jezil rudar Istenič. V Francijo je odšel iz Italije petindvajsetega leta. "Zato pa tako pripjejo zato nam branijo, če hočemo domov. Nismo bili ljudje, imeli so nas samo za delo, kakor krave za mleko. Jaz pa sem rek: Zdjaj je pri nas tako, da grem! Rajši delam za svoje, kakor za tuje. In sem šel. Zdjaj ni več mej me našo vasjo in Zirmi, čez katero sem moral hoditi

ostari in ni več sposoben za delo, dobiva starostno pokojnino. Povrh so zajamčene letne počitnice od 14 do 30 dni z polno plačo in to je dragi tovariš in tovarišice o čemur mi nismo mogli niti sanjati v stari Jugoslaviji. To pa še ni vse. Za ženske so dane tudi posebne ugodnosti. V slučaju nosečnosti dobi žena tri mesece počitnic z plačo, pred porodom in 3 mesece po porodu. To je le površno in kratkih besedah povedano kako se je delavci, ki je bil vedno teptan temeljito spremenil položaj. Ravnotako se je spremenil položaj kmeti, ki danes obdeluje svojo zemljo z modernimi stroji in mu ni več ne grozi kdaj ga bo upnik iztiril iz njegove z znojem namočene grude. Vsed teh dejstev bi

lahko imenovali novo Jugoslavijo dom delavcev in kmetov, katerega gradijo pridne roke delavcev in kmetov v cvetočo državo.

BORILI SE BOMO PROTI VSEM NAČRTOM REAKCIJE

Vsed vseh teh naštetih ugodnosti se Jugoslavija razvija z neverjetno hitrostjo. Svetovna reakcija zapropaščeno gleda njen napredek. Da bi preprečila napredovanje se je z vso močjo vrgla na Jugoslavijo z vso svojo umazano propagando. Ona danes vpje, da je v Jugoslaviji diktatura. To vpje zato, ker se je obsodilo zločinec in dalo narodu naravno bogastvo v roke, da ga rabi za svoje potrebe. Dalje reakcija dela razne provokacije, da bi iz-

zvala zunanjo intervencijo in ne da nam ono, kar je naše to je Trst, Gorico z Julijsko krajino. Ali mi bomo nadaljevali z borbo dokler ne bo osvobojeno vse jugoslovansko ozemlje iz pod tuje-garja in vsi naši narodi, vključno Koroški Slovenci, Primorski Slovenci in Hrvati ter Makedonci izpod grške strahovlade — združeni s svojimi brati v svobodni F. L.R. Jugoslaviji.

JUGOSLAVIJI SO POTREBNI STROJI

Danes se jugoslovanski izseljenci vseh narodnosti pripravljajo za povrnitev v domovino. Povratek v grupah je najbolj priporočljiv. Stopajte v delavske grupe, ker bodeite organizirano zmogni doprinesti največ našemu domovini V Jugoslaviji ni danes potreben denar, pač pa so potrebni stroji, da se upostavi nova moderna industrija in čimprej zgradi še lepša Jugoslavija. Denar, ki ga bodeite vložili v grupe za nabavo strojev in raznega orodja je vam popolnoma zjamčen. Zato vam ni treba jemati denarja v domovino, denar naj ostane tukaj mi bomo vzeli stroje, katere nam bo naša država odplačala, ko se vrnemo v domovino, kateri bo rabil izplačilo njegove vloge. Jugoslovanska vlada daje delavcem vse ugodnosti kateri se nameravajo vrniti v grupah. Dano jim bo na razpolago kje bodo delali ali se pa povrnila na svoje domove, ker v Jugoslaviji vlada resnična demokracija in ni najmanjši bojznini, da ne bi bilo ugodno želji skupine ali posameznika v kolikor to ni na škodo narodu ali državi v splošnem. Povratniki ne plačajo nikake uvozne carine na svoje pohištvo, orodje, stroje obleko, perilo i.t.d., katere vzamejo s seboj. Vlagajte v grupe svoj denar, kar bo koristilo vam in narodu v domovini. Še enkrat naj podčrtam, da vam je denar popolnoma zjamčen po jugoslovanski državi, katerega lahko dobite nazaj takoj po prihodu v svojo domovino. Za nakup strojev pa vlagajte tudi .oni. ki nameravate ostati v Kanadi, ker tudi vam je ta denar zjamčen, kot vsakemu kateri se bo povrnil. Jugoslaviji so potrebni stroji in zopet stroji. Vsi ljubitelji nove Jugoslavije — dajmo Jugoslaviji potrebne stroje!

Za vsa podrobnejša navodila se obrnite na našega lokalnega tajnika S.K.J.S., ali tajnika grupe ako postojate, ali pa naravnost na S.K.J. Slovanov v Toronto.

OSTANIMO ZVESTI

Bratje in sestre! Ostanimo na strani našega junaškega naroda in borimo se skupno, da porazimo ostanke fašizma, kateri še vedno skuša rovariti proti novi Jugoslaviji. Ne oziramo se na obupne spletke sovražnikov naše mlade ali krasne države. Le naj oni govore kar hočejo, mi bomo pomagali pri obnovi naše stare domovine in šli naprej po začrtani poti katerega smo si izbrali. Pojdimo naprej v duhu bratstva in edinstva — vsi Slovenci, Hrvati, Srbi, Crnogorci, Makedonci z vsemi ostalimi slovanskimi narodi, kakor tudi z vsemi miroljubnimi narodi sveta. Odločno se borimo proti reakciji, katere danes ovira vsak napredek naše svobodne F. L. R. Jugoslavije. Protestirajmo proti krivicam, ki so jih nam storili na mirovni konferenci v Parizu, da se stordjena krivica popravi in da bodo končno vsi slovanski narodi svobodni zaživeli pod svobodnim soncem.

Naprej v bratstvu in edinstvu gradimo novo Jugoslavijo!

Naj živi 29. november, dan proglašitve F. L. R. Jugoslavije!

Naj živi Federativna Ljudska Republika Jugoslavija, naj živi ves njen junaški narod in veliki voditelj — maršal Tito!

Smrt fašizmu — Svoboda narodu! (gromoviti aplavz).

grupe kakor celine.

Kakor je bilo že omenjeno, vsa obvestila pošljite na spodaj podpisani naslov, a pozneje bomo izbrali eden centralni odbor te grupe.

Toliko sem želel omeniti po tem vprašanju in upam, da se bodo oglašili vsi iskreni prijatelji nove Jugoslavije, kako bi vsaki na svoj način največ doprinesel, da skupno, organizirano pomagamo graditi našo staro domovino Jugoslavijo.

Josip Novosel
271 Beach Rd.
Hamilton, Ont.

Starše imam, svoj kraj bi rada videla

Zdjaj se je vrnila z osmerimi otroki.

"Hoteli so, da bi jih prepisala za Francoze. Rekli so, da bi se nam potem lahko boljše godilo. Tega pa nisem hotela. Odsla bom rajši v svoj kraj, sem rekla."

Katarina Erjavčeva je pribela z mlado prvo vojno iz Gorice na Gomilsko pri Celju. Slovenija ni imela kruha za njo. Z možem Andrejem sta morala v Francijo.

"Imela sem sina, bil je v Spaniji od 1936. leta. Vrnil se je z zadnjim transportom 1939. Potem je bil v partizanih, padel je, ko je imel 32 let. Padel je, v Franciji se je boril. Zame pa ni bilo nikarkršnih pravic! Zato sem odšla."

"Pri St. Etiennu je pokopališče Montmarte. Tam so v zadnjih letih pokopali do 45 moških. Najstarejši nima več od 42 let, največ pa jih je med njimi z 28, 29, in 30. leti. Tako se godi tam našim delavcem, a tudi njihovim, ni boljše. — Tam je povsod tako za delavca. Tako v Franciji, kakor v Holandiji! Tudi v Holandiji so naši umirali. Dokler si se vlekli, si moral na štiti!"

Potem so pristopila dekleta iz Tešancev in Male Polane v Premkurju. Bila so v Franciji po 10, 15 tudi po 20 let. Vrnile so se v domovino, za vedno, v staro se ne bi!

Možje so pripeljali nove kamione krame. Izlagali so jo. To je bilo vse, kar so prinesli iz tujine. Možu Marije Pečnikovice iz Sv. Jurja pod Kumom niso hoteli dati potnega lista. Pečnikov je odšel v Francijo 1926 leta.

"Moral je oditi," pove žena, "ko pa ni bilo dela. Delal je v Trbovljah, potem pa so ga dali k separaciji iz jame. Malo zaslužka, ni se dalo živeti, zato je šel. Odsla sem za njim. Bil je redkih besedi o domačih krajih, malo je govoril o Trbovljah, zdaj pa jim je rekel, ko mu niso hoteli dati pasoa: Grem, če treba tudi brez papirjev!"

Imajo domovino, ki jim ni več maceha, da imajo domovino, ki bo takšna, kakor bodo tudi oni hoteli. Niso pa pozabili na Francijo. Pri odhodu so povpraševali, če vem, kako so izpadle volitve v Franciji. To je bila njihova skrb za Francijo.

I. P.

Organizirajte čevljarško grupo

Za pomoč pri obnovi naše domovine Jugoslavije, so organizirali nekatero grupo, ki bodo odšle na delo, kadar se jim bo čudila prva prilika, katere ni več daleč. Ostanen nam, pa še mnogo tega kar nismo podvezli, da bi izkoristili svoje znanje za dobrobit nas in našega naroda v domovini.

Imam namen, da se dotaknem vprašanja organiziranja grupe po obrtu in v tem slučaju čevljarške grupe. Stopil sem v stik s pismenim potom z nekimi tovariši iz drugih mest, kateri bi se radi organizirali v čevljarške grupe in smo se odločili, da bomo organizirali eno močno čevljarško grupo v Kanadi.

Kaj bi bila v zvezi s tem, naša prva naloga? Po mojem mišljenju bi bilo potrebno, da vsi oni kateri so se že javili povedo v svojih naselbinah polet, da se organizirajo še oni kateri so zainteresirani in se takoj sestavi čevljarška grupa. Ravnotako bi bilo potrebno storiti v onih mestih iz katerih se niso še javili čevljarji. Ko se je to napravilo, oziramo se je sestavila grupa ali pa če so zainteresirani posamezni,

Starše imam, svoj kraj bi rada videla

Imam namen, da se dotaknem vprašanja organiziranja grupe po obrtu in v tem slučaju čevljarške grupe. Stopil sem v stik s pismenim potom z nekimi tovariši iz drugih mest, kateri bi se radi organizirali v čevljarške grupe in smo se odločili, da bomo organizirali eno močno čevljarško grupo v Kanadi.

Kaj bi bila v zvezi s tem, naša prva naloga? Po mojem mišljenju bi bilo potrebno, da vsi oni kateri so se že javili povedo v svojih naselbinah polet, da se organizirajo še oni kateri so zainteresirani in se takoj sestavi čevljarška grupa. Ravnotako bi bilo potrebno storiti v onih mestih iz katerih se niso še javili čevljarji. Ko se je to napravilo, oziramo se je sestavila grupa ali pa če so zainteresirani posamezni,

Imam namen, da se dotaknem vprašanja organiziranja grupe po obrtu in v tem slučaju čevljarške grupe. Stopil sem v stik s pismenim potom z nekimi tovariši iz drugih mest, kateri bi se radi organizirali v čevljarške grupe in smo se odločili, da bomo organizirali eno močno čevljarško grupo v Kanadi.

Kaj bi bila v zvezi s tem, naša prva naloga? Po mojem mišljenju bi bilo potrebno, da vsi oni kateri so se že javili povedo v svojih naselbinah polet, da se organizirajo še oni kateri so zainteresirani in se takoj sestavi čevljarška grupa. Ravnotako bi bilo potrebno storiti v onih mestih iz katerih se niso še javili čevljarji. Ko se je to napravilo, oziramo se je sestavila grupa ali pa če so zainteresirani posamezni,

Imam namen, da se dotaknem vprašanja organiziranja grupe po obrtu in v tem slučaju čevljarške grupe. Stopil sem v stik s pismenim potom z nekimi tovariši iz drugih mest, kateri bi se radi organizirali v čevljarške grupe in smo se odločili, da bomo organizirali eno močno čevljarško grupo v Kanadi.

Kaj bi bila v zvezi s tem, naša prva naloga? Po mojem mišljenju bi bilo potrebno, da vsi oni kateri so se že javili povedo v svojih naselbinah polet, da se organizirajo še oni kateri so zainteresirani in se takoj sestavi čevljarška grupa. Ravnotako bi bilo potrebno storiti v onih mestih iz katerih se niso še javili čevljarji. Ko se je to napravilo, oziramo se je sestavila grupa ali pa če so zainteresirani posamezni,

Imam namen, da se dotaknem vprašanja organiziranja grupe po obrtu in v tem slučaju čevljarške grupe. Stopil sem v stik s pismenim potom z nekimi tovariši iz drugih mest, kateri bi se radi organizirali v čevljarške grupe in smo se odločili, da bomo organizirali eno močno čevljarško grupo v Kanadi.

Kaj bi bila v zvezi s tem, naša prva naloga? Po mojem mišljenju bi bilo potrebno, da vsi oni kateri so se že javili povedo v svojih naselbinah polet, da se organizirajo še oni kateri so zainteresirani in se takoj sestavi čevljarška grupa. Ravnotako bi bilo potrebno storiti v onih mestih iz katerih se niso še javili čevljarji. Ko se je to napravilo, oziramo se je sestavila grupa ali pa če so zainteresirani posamezni,

Imam namen, da se dotaknem vprašanja organiziranja grupe po obrtu in v tem slučaju čevljarške grupe. Stopil sem v stik s pismenim potom z nekimi tovariši iz drugih mest, kateri bi se radi organizirali v čevljarške grupe in smo se odločili, da bomo organizirali eno močno čevljarško grupo v Kanadi.

Kaj bi bila v zvezi s tem, naša prva naloga? Po mojem mišljenju bi bilo potrebno, da vsi oni kateri so se že javili povedo v svojih naselbinah polet, da se organizirajo še oni kateri so zainteresirani in se takoj sestavi čevljarška grupa. Ravnotako bi bilo potrebno storiti v onih mestih iz katerih se niso še javili čevljarji. Ko se je to napravilo, oziramo se je sestavila grupa ali pa če so zainteresirani posamezni,

Imam namen, da se dotaknem vprašanja organiziranja grupe po obrtu in v tem slučaju čevljarške grupe. Stopil sem v stik s pismenim potom z nekimi tovariši iz drugih mest, kateri bi se radi organizirali v čevljarške grupe in smo se odločili, da bomo organizirali eno močno čevljarško grupo v Kanadi.

Kaj bi bila v zvezi s tem, naša prva naloga? Po mojem mišljenju bi bilo potrebno, da vsi oni kateri so se že javili povedo v svojih naselbinah polet, da se organizirajo še oni kateri so zainteresirani in se takoj sestavi čevljarška grupa. Ravnotako bi bilo potrebno storiti v onih mestih iz katerih se niso še javili čevljarji. Ko se je to napravilo, oziramo se je sestavila grupa ali pa če so zainteresirani posamezni,

Zakaj ste morali v tujino

Spodaj pričbujemo pismo, ki ga je prejel Jakob Drobnik kateri se sedaj nahaja v Toronti od svojega zeta Staneta Šega iz Rakeka. Pismo bo gotovo zanimalo rojake ker pojasnjuje marsikatera vprašanja, ki so dnevno v pogovorih med našim narodom v Kanadi. Pismo se glasi:

Dragi oče!

"Tvoje pismo sva prejela, katera sva dolgo časa pričakovala. Mislila sva, da bodo prenehali pisni stiki z nami, pa vendar sva se dobila glas od tebe.

V pismu omenjaš, ako bi lahko dobil od naše vlade dovoljenje za domov. Izgleda, da nisi še posebno odločen, če bi prišel domov ali ne. Zato mi to bolj odločno sporoči v drugem pismu.

Praviš, da se bomo še praskali zaradi Trsta, ampak ne bo tako hudo, kot si tam predstavljaš. Res, da so ljudje, ki bi še vedno radi pili kri izmučenega naroda kot je Jugoslovanski, ali za enkrat se še ne upajo. Čeravno smo izmučeni, vendar smo pa močni in pripravljani braniti kar je našega. Tudi Trst bo Jugoslovanski, čeravno so vsi bivši zavezniki proti temu — če ne bo letos, bo pa drugo leto. Vem, da se širi razna propaganda v tvoji okolici proti sistemu in načinu vladanja ter gospodarjenja v naši državi, v naši novi Jugoslaviji. Vemo vsi, da se nekatera duhovščina in kapitalisti ne strinjajo, da bi sam sebi gospodaril pošten človek, ki spravlja s poti vse kar je proti našemu napredku in novemu redu.

Zelo dosti imajo pisati v Kanadi in po drugih krajih razni proti ljudski elementi, kateri so bili vseskozi proti delavnemu človeku in ki so le na račun drugega živeli. Ali je bilo potrebno tudi se podajati tako daleč v svet in podpirati ameriškega kapitalista? Ako bi bilo v naših krajih urejeno pravilno gospodarstvo, kakor je sedaj, ne bi bilo treba Slovencev hoditi po svetu za kruhom, ker ga je doma dovolj.

Zakaj niso raznih bogastev sami izkoriščali namesto, da so šli rediti lenuhe in izkoriščevalce delovnega človeka a na bogastvu, ki ga ima Jugoslavija se je pa sopiril tuji kapitalist. Jasno, da je ne gre na novi red in novo gospodarstvo v glavo. Zato na vse mogoče načine blatijo novi red za katerega se je boril vsak pošten človek in zavedni Jugoslovan v tej krvavi borbi, katera je zahtevala ogromne žrtve in trpljenja. Trpeli smo, pa če bo potrebno, bomo še žrtvovali, da očuavamo to za kar smo se borili. Zavedamo se tudi tega dejstva, da nismo sami ampak da se strinja z našimi idejami proletariat iz celega sveta.

Zelo veliko gonjo sem imel pri liko čitati v "Ameriški Domovini" kar ti pa ne bom razlagal, ker sam lahko čitaš. Tisti ki pišejo tiste članke so "Slovenci" kateri mi imenujemo izvržke. Njihovo pisanje žali žrtve, ki so strohnele za to idejo in one, ki so po taboriščih od lakote pomrli in umirali. Vem, da prihajajo tudi iz naših krajev razna pisma, kako smo pobijali in kaj smo vse počenjali z narodom pod imenom komunisti. Vede pa to, da nikomur se ni las skrivil, od poštenega idealista, ako ni sodeloval z Italijani kot izdajalec svojega naroda. Vsak se je imel pri liko priključiti v osvobodilni pokret in če je bil pa škodljiv in se je odkrito boril proti osvobodilnemu pokretu, je pa dobil svoje plačilo in to brez izjeme kdo je to bil, če je bil "fajmoštr" ali pa izdajalec v kakšni drugi obliki.

Lahko ti je znano, da imamo tudi še sedaj vedno kakšne take ptiče pred sodiščem, ki dobivajo plačilo za svoje delo, katerega so opravljali v času borbe. Sedaj se zagovarja pred sodiščem hrvatski nadškof Stepinac, kateri je marsikaj zakrivil proti narodu. Znano ti je mogoče tudi to, da jih skriva še mnogo takih tipov Angliška in Ameriška reakcija, ki so zakrivilo zločine nad narodom.

Kaj si lahko predstavljamo iz tega tudi ti sam lahko presodiš. Ali vseeno se ti zločini ne bodo mogli skriti pred roko pravičnosti četudi gredo v Ameriko, kamor imajo namen iti in tam kovati načrte proti novi Jugoslaviji. Tudi iz Sovjetske Rusije so bežali v razne kraje leta 1920 in širili različno propagando, ali vse eno niso uspeli podreti načrtov in dela Sovjetov.

Da bi si ti mogel predstavljati, kako je bila razbita država ob osvoboditvi, bi tudi rekel, da to ne bo nikoli popravljeno, kakor je rekel marsikateri "možakar". Ali s pomočjo požrtvovalnega dela in z zavestjo, da sami sebi gradimo in obnavljamo je iz dneva v

Samo enotni - složni bomo lahko napredovali

Montreal: — Ker smo ravno v kampanji za naš časopis Edinost je naša dolžnost, da se oglasimo skozi javnost o naših aktivnostih in povemo svoje mnenje glede kampanje in ob enem seveda o organizaciji Z.K.S. v splošnem.

Do danes se od tukaj iz Montreala še nimamo s čim pohvaliti prav posebno, zato v bodoče priporočam vsem članom in članicam Z.K.S., da vsi do enega zavzamemo rokave in gremo na delo za pridobivanje novih naročnikov in obnovimo vse stare naročnike. Tiskovni fond pa da vsaj podvojimo. Ker smo v vsaki kampanji marljivo delali, delamo tudi za sedanjost. Obiskati moramo vsakega Slovenca, ki se nahaja v Montrealu in okolici v namenu, da ga pridobimo v našo organizacijo in da postane naročnik lista Edinosti.

List Edinost je naša najboljša zveza med nami tukaj v Kanadi, naši rojaki v U.S.A., kakor tudi z našimi brati in sestrami v stari domovini, utrjuje bratstvo in enotnost ter pokazuje na krivice, ki se godijo delavstvu in nas vodi v borbi proti vsemu temu zlu po pravi poti. Edinosti se imamo zahvaliti, da smo v času borbe, ki je divjala nad našo domovino spoznali kdo je naš sovražnik in kdo je prijatelj našega naroda, da danes z zadovoljstvom lahko rečemo, pravilno smo se borili. Kje je danes Draža Mihajlovič, katerega je hotela reakcija nam potkamtiti kot legendarnega "junaka" Jugoslavije? Kje Rupnik, Rožman in ostala golazen? Edinost je bila katera

je to vse razkrinkavala, da nismo capljali za to prekanjeno propagando in se vsled tega s ponosom danes povrnemo v domovino in rečemo; "borili smo se z vami in z vami bomo ostali".

O tem ste se vi vsi lahko sami prepričali ali opozoril bi vas rad na neko stvar, katero moramo vsi skupaj na kakšen lep način izpraviti. Tukaj v Montrealu je naše polje še neobdelano. Potrebno bi bilo da postane vsaki Slovenec in vsaka Slovenka član Z.K.S. Da to dosežemo je neobhodno potrebno, da vsaki član ali članica postane aktiven, deloven na pridobivanju novih članov in novih naročnikov našega delavskega lista Edinosti. Pri nas je še mnogo takšnih, ki ne pomislijo na to aktivnost. Prepričan pa sem, ko bomo prišli v domovino in nas bodo tam vprašali; "Kaj si naredil tam v Kanadi za nas?" Ne bo se ti nikdo nasmejal če boš rekel: "Veš prav nič nisem delal, nič nisem dajal, nič pomagalo — ampak sem godrnjal če me je kdo vprašal, da naj pomagam in sploh delat vse nasprotno." S takim odgovorom ne boš zvalil smeha na trudne ustnice niti svojih lastnih sorodnikov, žene ali tvojih otrok, temveč jih bo zabolelo in se bodo obrnili proč od tebe. Tedaj boš spoznal in rekel: "kako sem nesrečen" in potem pa še rekel, da Jugoslavija ni "good". Čas je že, da sam ti spoznaš, da ti nisi "good" če spadaš v tekšno kategorijo kot sem jo ravnokar omenil.

Vsled teh razlogov, apeliram na vse Slovence in Slovenke skozi celo Kanado, da doprinašamo po naši moči, kar največ mogoče, da osrečimo domovino in tako nas same. Danes se pripravljajo naši izseljenci na povratek v domovino. S seboj bodo vzeli stroje in razno orodje, da pomagajo pri obnovi. Za stroje je potreben denar. V to svrhu gremo apeliramo na vse one ki se imajo namen povrniti, da posodijo denar za nakup strojev. Ne vprašajo, da se ga daruje ampak posodi. Denar je zajamčen po jugoslovanski vladi in državi, da ga bo na zahtevno dobil nazaj takoj po prihodu v domovino. Oni kateri ne mislijo še sedaj domov ga lahko izročijo svojcem ali pa dobijo sami kadar se bodo povrnili. Vidite, tukaj je lepa prilika za iskazati domoljublje in ob enem bo koristilo tebi samemu. O vsem tem se tudi lahko prepričate sami na grupskih sejah.

O vsem tem govorimo z vsakim Slovence kjer koli se z njimi sestanemo. Govorimo jim o vrednosti Z.K.S. ter jih nagovarjamo, da postanejo člani naše organizacije, ker samo enotni in složni

Iz proslave in razno v Calgary

Kakor je bilo poročano, so se pri nas podvezeli koraki, da dostojno proslavimo prvo obletnico uradne proglastitve F.L.R. Jugoslavije.

Odbor Z.K.S. in S.K. Srbov je pripravil dostojen banket, ki se je vršil v soboto zvečer 30. novembra v dvorani "Labor Temple". Bilo je zbrano lepo številno Jugoslovanov, kakor tudi delegacije Ruske in Ukrajinske organizacije. Ko je bilo vse v najlepšem razpoloženju, je tov. C. Karan pozdrvil vse navzoče, ter razložil pomen praznovanja današnjega dne. Zatem so govorili tov. Paul Radmanič, Dan Popović, Matt Zalec, kateri so označili ta velepomembni dan, kot dan začetka nove Jugoslavije, ki je oskrbljena z krvjo padlih in ranjenih borcev in tisoče in tisoče nedolžnih žrtev, kar je temelj novi svobodni državi.

Za tem so govorili še zastopniki Ruskih in Ukrajinskih organizacij, ter je tako banket potekal v najlepši slovanški slogi. Naj nam bo v spomin 29. november, kot dan novega življenja, dela in reda v svobodni državi F.L.R. Jugoslaviji. Slava vsem padlim borcem in nedolžnim žrtvam. Živeli voditelji naroda z maršalom Titom!

Ker smo v dobi kampanje Edinosti, smo na naši zadnji seji razpravljali o tem in prišli do zaključka, da bomo priredili zabavo v soboto zvečer 28. decembra, pri tovarišu Jožetu Gradišar. Za ta dan vabimo rojake Slovence, Srbe in Hrvatke, da nas obiščejo v obilnem številu. Naše stare aktivisti-

mo lahko napredovali v vsakem našem delu. Za vzgled naj nam bodo naši bratje in sestre v novi Jugoslaviji. Večina od nas se ima namen enkrat ali drugič povrniti v svojo domovino, k svojim ljudem in nam bo v veliko zadovoljenje ko bomo lahko odgovorili njim, ki so se v času krvavih borb, bojevali goli, bos, raztrgani, lačni in krvaveli v neenaki borbi proti divjemu, domačemu in tujemu — kravemu fašizmu — enotni skoro brez vsake pomoči, da so priborili za sebe kakor tudi za nas svobodno F.L.R. Jugoslavijo; "Bratje in sestre, z vami smo bili, podpirali smo vas, bili smo aktivni tovariši pri vsaki kampanji, bili smo člani organizacije katere so bile na vaši strani podpirali smo list Edinost, vsega zvestega zagovornika, dali smo vse kar je bilo v naši moči, da se zagotovi zmaga vasa in naša. Vidite, bratje Slovenci in Slovenke, tako bi se moral glasniti naš odgovor njim, ki so se tako požrtvovalno borili za vse nas. S tem pa boš zvalil nasmeħ na trudno obličje utrjenega naroda. Ne bodo se obrnili proč od tebe in srečnega se boš počutil v njihovi sredini in rekli ti bodo: "Bili ste res zvesti bratje, čeprav ste bili dolgo v tujini, niste pozabili nas, ki smo trpeli. Vživajmo sedaj skupno svobodo za katero ste tudi vi doprinesli svoj del, kolikor je bilo v vaši moči."

Ko bomo čuli tak odgovor, nam bo toplo pri srcu in glejmo nato, da ga bomo zaslužili. Še vedno je čas. Pristopajmo v naše organizacije. Naročite se na list Edinost. Postanite iskreni aktivisti za napredne stvari. Pomagajte sami sebi in svojem v domovini.

Naj zadostuje za enkrat in ob koncu naj še naznanim, da bomo imeli v nedeljo dne 15. decembra ob 2. uri popoldne hišno zabavo pri našem aktivistu, tovarišu A. J. Poljanec, 200 St. Joseph St. v Lašinah. Najlepše bi bilo, da se sestanemo vsi skupaj v našem Domu na 1447 St. Laurent Blvd. takoj po južni in potem bomo šli vsi skupaj dol na dom tov. A. J. Poljanca. Vabimo vse Slovence in Slovenke, samo mene ni treba posebno vabiti, ker če bo tovarišica zopet tako dobre žgance skuhala, ko jih je napravila za časa obiska mojega brata Alojza. Še danes so mi usta mokre, ko se spominam kako sva pridno posegala z mojim bratom po njih, da se je kaj hitro pokazalo dno v skledi, za katere čeravno je že malo pozno, ali nikdar prepozno da se zahvalim in se seveda še v bodoče oba z mojim bratom toplo pripravovava zanje. Torej prav lepa hvala in na veselost svidenje v nedeljo 15. decembra.

Polde Prijatelj.

Sodnijski proces v Ljubljani

(Nadaljevanje)

Tožilec je nato prečital dolgo pismo, ki ga je Ribnikar pisal Rupniku junija 1942, v katerem se hudeje nad "bivšimi voditelji slovenskega naroda, ki so se zdaj poskrili po mišjih ljuknjah" ter apelirala na Rupnika, da organizira akcijo za propagando proti partizanstvu. Prej a i slej bi bila potrebna objava prominentnih Slovencev, najvidnejših kulturnih, socialnih in gospodarskih delavcev — starih politikov bi ne smelo biti vmes — kateri bi Slovence kot rododoljbi pozvali narod na solidarnost. Izdelan bi moral biti podroben načrt akcije, preden bi se začela izvajati. Za izvrševanje javnega reda in miru, za kontrolo komunistov bi morda bila kot pomoč na sila okupacijske oblasti na mestu tudi kakšna mestna policija. . . formiranje kake meščanske garde, seveda v sporazumu z okupacijsko oblastjo. . .

Rupnik je izjavil, da ni dobil originalnega pisma, temveč le italijanski prevod.

Tožilec: Kaj nam pravi to pismo? Pravi nam dvojce: Imeli smo dve vrsti izdajalcev. Eno vrsto, ki je odkrito povedala, da sodeluje s fašisti, to so bili klerofašisti Ehrlihovega in Natlačenovega tipa. Druga skupina pa se je skrivala pod zastavo Draže Mihajloviča in se v Sloveniji povežala pod idioiškim frazami z Ehrlihom in Natlačenom, ki so direktno sodelovali z okupatorjem. Tudi ta druga skupina dokazuje, da se je hotela strniti okoli odrešenika, kakor je nazval generala Rupnika. Na ta način ni dovolj, da je vladal v Jugoslaviji Draža Mihajlovič, on je hotel, da bi v Sloveniji stal na čelu te klikke kakor Nedić v Srbiji, general Rupnik na oblasti. Hotel je, da bi skupno z Rupnikom, Nedičem in Paveličem strli hrbenico slovenskemu narodu, da bi zloznil odpor slovenskega naroda in mu strgal iz rok orožje. Še nekaj drugega pove to pismo. To, da je hotela protiljudska klika pri nas zanetiti državljansko vojno, zanetiti bratomorno klanje, toda po za sluzi narodno osvobodilne vojske se to ni posrečilo in zato ste obtoženec Rupnik danes na zatožni klopi, prav tako kakor je Draža Mihajlovič prišel, pred ljudsko sodišče."

Predsednik senata je nato pozval obrambo, naj postavi svoja vprašanja v zvezi z obtožnico. Po nekaterih vprašanjih, ali je tudi Rupnik osebo prisegel kot ostali domobranci, je obtoženi Rupnik izjavil, da prisegajo osebno ni podal, ker se ni smatral za aktivnega domobrancia. Povedal je tudi, da je bil obtoženi škof Rožman navzoč pri vseh važnejših slavnostih med okupacijo. Pred zaključkom razprave, ko je obramba postavila vsa vprašanja, je obtoženi Rupnik še izpovedal, da so bili po njegovem mnenju Italijani zelo slabi borci in se nikakor niso znašli na naši zemlji. Navajal je, da so skoro pri vsaki akciji na terenu domobranci reševali Italijane.

"BORBA ZA VERO" — JE BILA PAROLA

Obpravna proti Rupniku se je 23. avgusta nadaljevala že tretji dan.

Na vprašanje pod kakšnimi parolami se je borila Bela garda in kasneje domobranci proti svojem lastnemu ljudstvu in proti osvobodilnemu gibanju, izjavila je Rupnik skoraj neslišno: Parola je bila — borba proti komunizmu. Ta parola je prišla iz krogov politikov, ki so že ustanovili vaške straže.

Tožilec: — Ali veste, kakšni so bili nameni okupatorja s slovenskim narodom? Že včeraj ste povedali glede tega, kašen je bil namemškega okupatorja. Ko ste bili v Celju, ste videli, da je nemški okupator namenil slovenskemu narodu pogin. Isto velja glede italijanskega okupatorja, zlasti, ko ste vedeli za to, kaj so napravili Italijani s slovenskim ljudstvom v Slovenskem Primorju. Ali ne menite na to, da sta bila odpor in borba slovenskega naroda za svoj obstoj pravična?

Rupnik (nekaj časa premissija, nato pa pritrilno odgovori): Pravična.

— Kaj ima potem opraviti tukaj borba proti komunizmu? — Bila je parola. — To je bila parola, ki je izvirala iz težej reakcionarnih klik, ki so hotele pod parolo borbe proti komunizmu razbiti enotnost zavezniškega bloka. Ali je tako? — Tako je! — Pod kakšnimi pogoji so se vodili borbo proti osvobodilnemu gibanju? — Za vero. — Oni so se borili za vero in Kristus Kralja. Ali se je osvobodilno gibanje borilo proti veri in cerkvi?

— Stvarno ni bilo proti veri in cerkvi, ampak propaganda se je tako vodila, kakor da bi bilo.

— Ali vam je znano, da so bili nekateri duhovniki obsojeni zaradi svojega protinarodnega delovanja?

— Da. — Zakaj mislite, da so bili obsojeni, ali zato, ker so bili duhovniki, ali zato, ker so bili izdajalci? — Ker so bili izdajalci.

Rupnik je nato priznal, da mu je bilo znano, da so bili na čelu belogardističnih formacij nekateri oficirji, ki niso bili katoliške vere, ki so bili pravoslavne vere. Ti se niso borili za katoliško vero. Priznal je tudi, da so belogardisti razširjali laži, da imajo partizani zveze s tako zvanimi "badogliancij". To so storili, da bi zakrili svojo nesposobnost v vodstvu in svoj poraz ob prvatru Italije 1943.

Njihov namen je bil, da bi zopet zadržali svoje tajne komandne položaje in delovali naprej. Zato so na druge zvrzali krivdo.

Tožitelj: — Za kaj so se prav za prav ti ljudje borili?

Rupnik: — Za oblast. Tožilec: — Za svojo oblast. Torej za to, da bi obdržali v svojih rokah pozicije, da bi potem, ko bi bili okupatorji pregnani, nadaljevali svoje protiljudsko delovanje. Ali ni tako?

Rupnik: — Verjetno. Tožilec: — Ali so se oni borili proti okupatorju? Rupnik: — Niso se borili. Tožilec: — Ali so kdaj pravili, da se bodo borili? Rupnik: — Jaz ne vem. Tožilec: — Ali niso rekli, da bodo na koncu planili po okupatorju? Rupnik: — Tako namigovanje je bilo. Tožilec: — Ali so to tudi storili? Rupnik: — Ne.

KREKOVA IZDAJALSKA PRO-PAGANDA V ITALIJI

Tožilec: — Obtoženi Rupnik, iz kakšnih nagibov ste pisali razne prošnje in spomenice za intervencijo proti Federativni ljudski republiki Jugoslaviji? Včeraj smo prebrali dve vaši pismi, ki ste jih pisali nekim delom tako imenovane jugoslovanske vojske v Eboliju in kjer razlagate svoj načrt, da je treba ustanoviti vojško, ki bo v zvezi z reakcionarnimi zavezniškimi klikami vkorakala v Jugoslavijo in uničila federativni demokratski red v Jugoslaviji.

Ob tem vprašanju se je obtoženec dalje časa zamislil, nato pa v presekanih stavkih jeclajoče odgovoril: Jaz sem v taborišču v Italiji podlegel sugestiji reakcionarne propagande, ki je propagirala in širila vesti o obupnem stanju v Jugoslaviji.

V nadaljevanju svoje izpovedi je Rupnik navajal različne razloge za svoje početje v Italiji in je med drugim tudi omenil gesla, ki jih je med emigranti razširjal dr. Miha Krek, ki je obljubljal emigrantom, da bo kmalu nastopil tak položaj, da se bodo mogli vrniti v Jugoslavijo. Krek je najprej širil vesti o povratku v domovino, je dejal Rupnik, že meseca junija 1945. Potem je zopet prišla parola, da bo vse to trajalo še dve ali tri leta, zadnja parola pa je bila, da je bil Krekov pesimizem neupravičen in da so sedaj najboljšje okoliščine, da bi se emigranti vrnili pozimi 1945.

Tožilec: — Med dokaznim gradivom imamo dve pismi obtoženega dr. Kreka, ki ju je pisal nekim srbskim politikom. V teh pisnih jasno pove, da za emigrante ni nikakšnega upanja in celo, da jih čaka usoda "Belih Rusov". Na kak način je mogel varati one, ki so bežali pred svojim lastnim ljudstvom?

Rupnik: — Da bi ostali na svojih pozicijah, ker so zelo avtoritativno ravnali z emigranti. Pobirali so tudi od siromašnega emigrirane ljudstva prispevke za Narodni odbor.

Tožilec: — V kakšne namene so uporabljali ta denarna sredstva? Rupnik: — Tega ne vem. Od ljudi samih pa vem, da so kritizirali takšen postopek in dejali: GOSPODJE V RIMU DOBRO ŽIVJO.

Tožilec: — Dr. Krek je pisal bivšemu ministru Dragiši Cvetkoviću iz emigracije: "Mi v emigraciji pomenimo zelo malo. Jaz sem porabil mnogo časa in sil za to neplodno delo. Sedaj je nastopila popolnoma jalova doba. Gmotni položaj sili vsakogar, da si išče kakršno koli zaposlitev, da bi se mogel preživeti. Čez par mese-

(Nadaljevanje na 4 strani)

Obisk na uredništvu Edinosti

Beamsville: — Ker že dolgo časa nismo bili v Toronti sva se dogovorila z Lojzetom Bukovcem, da se odpeljave tja in obiščeva prijatelje in seveda tudi uredništvo Edinosti. Da bi pa nama ne bilo dolg čas sva vzel s seboj tudi svoje žene ter smo se tako odpravili v Toronto.

Najprej smo se podali na uredništvo Edinosti, da vidimo tisto "razkošnost" o kateri smo že večkrat slišali od ljudi, ki niso ravno preveč naklonjeni našemu delavskemu gibanju in je res že tudi nas zanimalo videti tiste "palace". Ker je bila mena poznana Toronto že od prej, nam ni bilo treba iskati dolgo, da smo prišli do tiste stavbe, kjer se tiskajo naši časopisi. Stavba mi je bila poznana, ker sem v nji še leta 1934 nekaj betoniral in sem imel 20c. na uro plače. Takrat sem tudi vprašal delovodjo, zakaj to betoniramo? Povedal mi je že takrat, da se bodo tukaj tiskali delavski časopisi.

Ko smo vstopili skozi glavna vrata, smo vzeli dvigalo (elevatore) in smo se odpravili na tretje nadstropje, kjer izgleda kakor nekakšni labirint, kar nam ni izgledalo prav nič razkošno, pač pa bolj podobno lisčijim luknjam, kot razkošju. Prišli smo do majhne sobe, ki je tako tesna da nismo mogli skoro vsi notri. Tam smo zagledali Jožeta Smrketa, kateri sedaj zastopa G. Matešiča, na drugi strani pa Ludvika Troha, ki sedaj zastopa Jožeta Smrketa, kot tajnik Z.K.S. in tako urejuejvta vsak svoje delo. Jože nam prinese stole in obenem vpraša kako da smo mi prišli v Toronto. Odgovorili smo mu, da imamo farmarji svoje počitnice, ker smo pospravili pridelek in sedaj smo pa prišli malo na razgled. S tem smo se vsi zadovoljili ter pogovor obrnili v drugo smer. Med pogovorom nam je Jože pokazal učne šolske knjige, katere je ravnokar prejel od poslaništva iz Ottawe, ki so bile poslane od Prosvetnega Ministrstva Ljudske Republike Slovenije za Z.K.S. Rekel je, da se bodo poslale odsekem kateri nameravajo pričeti z poukom v slovenskem jeziku. Teh knjig je prišlo manjše število in sicer 19 "Slovenskih začetnic" 9 knjig "Prve čitanke" in 9 knjig "Druge čitanke". To nam jasno kaže, kako se naše Prosvetno ministrstvo zanima za izseljenca, kakor se še nikdar nikoli nobena vlada ni zanimala za svoje izseljence. Na ta način je duh svobode, ki jo živjavo v starem kraju zavel že tukaj pri nas v Kanadi.

Nato smo se podali v tiskarno kjer se tiskajo časopisi, ker je to v eni zgradi, samo predeljeno je z navadnimi deskami. V tiskarni je več vrst strojev za tiskanje časopisov in je res zanimivo pogledati, kako se tiska časopis, katera rega dobivamo. V tej delavnici smo videli tudi Angelco Košmlr

rojeno Zakrajšek, kako je zavičala časopise, katera je nam tudi pokazala, kako se časopisi adreirajo i t.d. Le tako naprej Angelca. Na misel so mi prišli oni modrijani, ki govorijo, da bi vse to sam uredil v eni uri ali menda še prej. Govoriti nekaj je jako lahko ali izvršiti, to je pa druga stvar. Je ravno tako kot mi je včasih rekel "bos" ko sem delal v rudniku in začel naštevati kaj naj vse naredim v 8 urah; "to kamenje ali rudo naloži na toliko in toliko vozov, to izvrta in razstrelj kakšnih 20 ali 30 lukenj, potem ta "sleš" vrzta in odstreli, ko boš vse to naredil pa pojdi spuščat rudo v vagončice iz "šut". Kako hitro je to on vse izgovoril v par minutah in jaz — siromak sem imel pa posla s tem naštevanjem cel teden. Torej tovariši, govoriti je lahko, storiti je pa druga stvar.

Ko smo vse to videli smo se poslovlili od naših tovarišev in se odpravili proti "Eaton" trgovini. Tam smo si ogledali Sv. Miklavža" in od tam smo šli obiskat na Seaton Str. Jožeta in Nežo Petrovic. Ker ni bilo Jožeta doma, nam je Neža postregla z dobro kapljico, za kar ti prav lepa hvala Neža. Potem smo se odpravili proti tovarišu Matiji Anzin in tudi on nas je "potretal" z par litri vina in debelo klobaso, ter smo se tako pogovarjali pri dobri pijači do noči. Hvala ti najbolj za klobaso, ki jo je nam skuhal. Kadar boš pa ti prišel na farmo ti bomo pa povrnili.

Letos je vino bolj podobno "atomski bombi". Če se ga spiše pol litra je bil še "O.K.", če ga pa pogoltniš eden liter pa kar nekaj v glavi "zabrenči" potem pa človek ve kje je, tedaj lahko nadaljuje ali pa prestane, kar misli da je bolj zdravo. . .

Naj bo dovolj za enkrat ker se bliža Božič želim vsem čitateljem Edinosti vesele božične praznike in srečno novo leto, posebno pa priporočam, da ne pozabimo lista Edinosti, ki je ravno sedaj v kampanji, podpreti z vsemi našimi močmi, da mu zagotovimo redno izhajanje drugo leto. Delavski list nam je potreben o tem menda ni treba prepričavati zavedne delavce, zato mu dajmo vso podporo katero zasluži.

J. Plut.

TORONTO, ONT.

NAZGANILO

Članom odseka "Edinost" št. 11 V.P.Z. Bled, Toronto, se naznanja da se udeležite letne seje, v nedeljo 15. decembra ob 2. uri popoldne . . . v Bolgarsko-Makedonski dvorani na 386 Ontario St.

Tajnik.

